

# Nagyszentpéter múltjából

## Hídavatás

Akkoriban, amikor Szurali-Bonali megnyerte a korcsolya világbajnokságot, és az egész Nagyszentpéter örömmámorban tombolt, ugyanis honfitársaim, barátaim, az iskola és a Góth-telepi környék fenemód szurkolt ennek az indonéz eredetű amerikai lánykának, aki nem volt több tizenhat évesnél, de máris "maga mögé utasította", ahogyan a *Hátraarc* írta "az egész világ élmezőnyét", pedig abban szovjet és mezopotámiai, szenegáli és portugáli versenyzők is rajthoz lendültek; tehát a győzelem napján összehívott bennünket Gubicza bácsi és felbontotta az utolsó üveg pezsgőjét. Törlejt természetesen. Előkelően, mint egy brit fregattkapitány utolsó vacsorája a *Queen Elisabeth the First* fedélzeti kajútjében.

Azt nem tudtuk pontosan, hogy mit jelent a fedélzeti kajüt, (ámbátor remekül hangzott), ugyanis Nagyszentpéter örömittas szabad királyi fürdővárosából még soha senki nem hajózott a *Queen Elisabeth the First* fedélzetén, más komolyabb tengeri és édesvízi járművön sem, kivéve Gubicza bácsi kompján, amelyen az öreg korábban, vásár- és szünnapot nem ismerve, áthajózta az utazóközönséget a Fehérügy két partja között. Ebben a tekintetben elismert (elsőrendű és számú) vízügyi szakember volt, aki a víz iránti mérhetetlen tiszteletből soha nem fogyasztott vizet, csak egyebeket: bort, sört, brandyt (a konyakot ui. nem szabad kiejteni-leírni, védett márkanév) imperializálták a franciák, mondta a *Hátraarc* leghűségesebb olvasója, Gubicza bácsi, és persze pálinkát, vodkát, cukját, majkát, lajkát, idénytől függően.

Zavarban vagyok, nem is tudom, melyik szálon folytathatnám az események sorozatát, ugyanis már csak a dolgok felemlegetése (melengetése) rengeteg lehetőség felröppenésével jár, kapkodnom kellene, s az a közérthetőség rovására menne, hiszen az előbb rögzített két bekezdés máris temérdek kijáratot nyit a múlt és a jövő, az itthon maradás és elvándorlás felé. Mintha szitává lótték volna a mesélhetőség ésszerű határait, minden lyukon kibújhatunk, avagy éppen ilyen erővel tódulnak be a réseken a külvilág ingerei, melléktünetei és oldaleffektusai, melynek tekintetében már nincs kit megkérdeznünk, sem orvosa, sem gyógyszerésze nincs a múltnak. Legfennebb figyelmesen elolvashatjuk a betegtájékoztatót, nem oly hadarva, mint némely lélektelen méregkereskedő erkölcsstelen ügynöke teszi, csakhogy kipipálhassa a kötelező figyelmeztetést.

Gubicza bácsi attól vonultathatott ki nyugállományba a vízügyekből, hogy megbízták legnagyobb ellenségét, Kotroczó Hubert Hubertet egy, a Fehérügyet átszelő híd – állandó és biztonságos kőhíd – építésével. A kiírás a fővárosból érkezett, és azok a lélektelen betű- és csepűrágók, természetesen összetévesztették a Fehérügyet a Feketeügygel. Mit nekik fekete vagy fehér!!! Az ám, azoknak odafönn csak a vörös volt a fontos, meg az, hogy véletlenül se kerüljön egymás mellé a *Nagyszentpéteri Általános és Egyedi Áruház* kirakataiban a pirospaprika, a párizsi zöld (parizer) és egy mű-fehérszemély (azaz próbabábú).

Kotroczó-Hubert Hubert (közismertebb nevén H Kettő) lelkiismeretesen elutazott a helyszínre, de ott közölte vele a széki tanács elnöke, hogy nem kell semmilyen híd, avagy minden patakon át építtessen a főváros, az útügy, a Jóisten sokat-sokat, csak már fogjanak a munkához; de tulajdonképpen és az igazság szerint oda semmilyen hídépítési parancs nem érkezett. Dolgavégezetlen hazatért Nagyszentpéterre. Elmélyültebben tanulmányozta át a tervdokumentációt, a műszaki rajzokat, a megvalósíthatósági tanulmányt és az álmódhatósági folyamatot. Hamar rájött: a Fehérügy és vele városunk a kiszemelt kedvezményezett. Nem szólt senkinek, úgy értjük a *Hátraarcnak* vagy más jelentős csepűrádióknak, hanem munkásokat fogadott és elkezdődött a partszakasz felmérése, a gázlók felkeresése. Mindenkit kikérdeztek az áruhás halászati ellenőrök, kivéve Gubicza bácsit, holott eleve adott volt a híd helye: a komp járatvonalában kell elhelyezkednie, a sodrással egy irányban, azaz 110 fokos tompaszögben. "Ferdén", nem pedig úgy, miként egy híd és a partszakaszok, a pillérek és a meder közötti kötelező derékszöveget elképzelik az amatőrök, dilettánsok és álmérnökök.

Gubicza bácsinak, védekezett Dupla Há a későbbiek során a perben, pusztán és egészen egyszerűen emberiség szempontból, humanizmusból, kíméletből nem szólt. Az első perctől fogva tisztában volt vele, hogy az öreg a hídavatástól kezdve munkanélküli lesz, oka fogyottá válik, mi több, jövedelmének egy jelentős hányadát is elveszíti, hiszen ha van szilárd és teherbíró kőhíd, ki akar majd az öreg révésznek pótdíjat fizetni, mert három birkával és két libával többet terel fel, mint a megengedett terhelési határértékek?! Befellegzett ősszel egy kis sütőtöknek, fél zsák kukoricalisztnek vagy búzadarának. Hiányozni fog majd az alma, körte, friss, még hámozható dióbél a zsidótemetőből, s nem csikordul föl a menyecskek viháncolása, amikor Gubicza bácsi meglapsongatja az illedelem határai között gömbölyödő asszonyi farságukat.

Jól látta: a hagyomány végpontjába torkollik a város. Soha többé nem lesz olyan, mint régen, mikor a Fehérügy malmaiért ádáz csatákat vívott a református és katolikus egyház báró Sombori intézőivel, perbe bonyolódtak, melynek csak Trianon vetett véget, ugyanis Sombori báró elesett a világháborúban, a parasztek földet kaptak, az intézőt pedig felhúzták egy diófára a régi zsidótemetőben. De még ez is az illendőség mezsgyéi között történt. Nem volt hagyományosabb, mint mondjuk az utolsó tatárjárás vagy az első havazás július 15-én.

A hidat pedig felavatták. Megfeszítetten dolgoztak, kalapáltak, betont öntöttek, követ görgettek, hórúkkoltak és hórúztak (olykor vasárnap délután a délvidékről hozott vendégmunkások; értettek a hídszerkezet készítéséhez, az ácsoláshoz, a fűtőgetetéshez és botránykeltéshez, a zabigyerek készítéséhez kismesteri tökélyvel, de különben szomorú dalaik és vadonatúj overálljaik voltak), mértek és alapoztak, földet hánytak, vizet túrtak, fúrtak-faragtak. Bálványokat döntöttek.

A nagy serteperést, zajtűtengést az indokolta, hogy elterjedt, nemsokára a megyébe látogat, sőt, egyenesen Nagyszentpéterre kíváncsian fog áthajtani a helyszínen Zsarnokeszku Miklós, kormány- és pártfő, aki válogatott kíséretével keresztülgördül majd a hídon, hogy Nagyszentpéter történelmi (védett) belvárosában, a főtéren felállított díszemlényen fogadja hódoló híveinek örömmujongását, üdvívalgását és közfelkiáltását. Elvégre rövid nap alatt leszámolt elődje, Despotescu Györkfi Györk személyi kultuszával és a villanszerelőknek, valamint a vasutasoknak járó kedvezményekkel.

Gubicza bácsihoz senki sem szólt. Az öreg révészkedett, ahogyan éppen a körülmények engedték, elkerülte a mederből felmeredő pilléreket, a parton más helyet választott és alakított ki a Góth-telepiek segítségével a kikötéshez, s amíg csak lehetett, a parasztek Simléderről és Nagyfajtról a révész szolgálatait vették igénybe, de folyton szóba hozták a készülő hidat. Gubicza bácsi lehetőleg nem válaszolt ezekre a provokációkra, hiszen a parasztek, szegények, erősen nem tudják mit beszélnek, csak akkor hördült fel, amikor az egyik menyecske, a meglapsongatottabbak közül a legnyelvesebb és leginkább paskolásra való, azt találta mondani, hogy *kendet, Gubicza bá, oda kéne venni a hídroz vámosnak, 'sze abból a városnak is haszna származhatnék!*

*Azt már nem, horkant fel büszkén az öreg, soha. Nem fogok állást koldulni vénségemre, nem leszek vámszedő, ugyanis Krisztus urunk is erősen elmarasztalta az efféle szipolyozókat. Inkább éhen veszek!*

Erre azonban nem került sor. Legalább is e történet kereteit tekintve.

A hídatavásra, mintha ki lenne csinálva – Gubicza bácsi szerint Kotroczó Hubert de Hubert rosszindulata is közrejátszott – éppen az öreg születésnapján került sor. Ünnepelesen adták át a forgalomnak, Nagyszentpéter fürdőváros nemes és egykor királyi privilégiumokat is kiérdemelt közönségének. A polgármester beszédet mondott, a hídepítő szakszervezeti csoport népi táncokat lejett, virágokat dobáltak az öreg kompjára, a folyóba, este lampionos felvonulás, gyertyaeretetés lefelé a Fehérügyön, s a hidat Ulán Bátorról, a hős mongol fővárosról nevezték el. (Ulan bátor, mint az oroszlan, sütötte el gyalázatos szöviccét a *Hátraarc* főszerkesztőhelyettese, ifj. Kotroczó H. H. H. - vagyis Készröhej).

Mi köze ehhez Há kettőnek? – tettük fel a vallató kérdést az öregnek, mi Góth-telepi suhancok. *Hát, mondta némi révedezés után a révész, az úgy van, hogy Há kettő osztálytársam volt, egymás után következünk az osztálynaplóban, ráadásul egyszerre, vagyis egy napon születünk, egy utcában laktunk, régen, amíg Há kettő egyetemre nem jelentkezett, egyazon társaságba jártunk, néha ugyanazzal a lánnyal beszélünk. Akkoriban még így mondták a vágódást.*

Attól a naptól kezdve az öregnek búcsút mondtak. Kapott a város vezetőségétől a pártbizottság javaslatára egy vadonatszovjet Temp kettő tévét, amilyen még Söregér doktoréknak sem volt. Az öreg rendszerint begyűjtött bennünket Góth-telepi lakásába. Talán mondanom sem kell, tele volt hajómodellekkel és a Queen Mary, Queen Elisabeth és Quenn Victoria élethű másával, térképek voltak a falra felszögezve, melyek a Fehérügy egész folyását ábrázolták, a forrásvidéktől a torkolatig. Első világháborús ritka darabok, amelyek még a városi levéltárból is hiányoztak, vagy egyenesen onnan... Mi mindenesetre nem köptük be Gubicza bácsit, ui. csak ezek alapján tudtuk meghatározni helyünket a világban és kilátásainkat a nagy világóceánokra, ahová elvágtyunk hajózni valamelyik királynői óriás fedélzetén.

Az öreg a mérkőzések, sportközvetítések fanatikusa lett kisvártatva. Semmi idő sem kellett, hogy ismerje, ki hol áll a tabellán, mik az esélyeink a világ- és európai kupák megszerzéséhez. S mikor már csak elvétve jutottunk

ki mi magyarok az aranycsapat szertefoszlása után, akkor a hollandokat választotta. Valamiért felkeltették rokonszenvét a narancssárgák. Van ilyen.

Aztán jött az a bizonyos holland-angol mérkőzés, ahol van Basten kihagyott egy tizenegyest, viszont Jeff Robins egyből betalált a holland hálóba, és ezzel a tulipánosok először a foci szakadékos történelmében nem lehettek ott a világbajnokság nyitóünnepségén. Az eset annyira dühbe hozta az öreget, hogy egész éjszaka nem aludt. Holott remek alvókája volt. Forgolódott, felpuffedt, nem segített sem a cujka, sem a majka, sem Lajka csaholása. Reggel orvoshoz fordult, a Góth-telep mindentudó doktorához, Hantai Gyulához, aki a londoni Royal Navy kórházában volt gyakornok a háború előtt, s az öreggel gyakran hajóztak szerte a virtuális hullámsírok fölött.

Hantai doktor józan és megfontolt férfiú volt. Mindig olcsó és hatásos gyógymódokat javasolt, hitt a nagyszentpéteri gyógyvizek csudatevő erejében, a savanyú kocsisborhoz is a legjobban a mi gyógyvizünk illeszkedett. Azt tanácsolta Gubiczának, szabaduljon meg a tévétől, inkább olvasson utazási könyveket, Halász Bori néni a városi könyvtár számára már beszerezte a Világjárók teljes sorozatát.

Az öreg hazajött és bekopogott hozzánk. *Na öcsi, szedd össze a haverjaidat, fussátok körbe a várost bringával, hajtánnyal, triciklivel és hívjátok össze az embereket az Ulán Bátorra holnapután reggel tizenegy órára. Hadd menjenek el még a népek a misére, az istentiszteletre, de aztán vasárnap 11-kor minél többen legyenek. Sokan, rengetegen. Tömegeket akarok látni. Értem?!!*

Szétrebbentünk, bekopogtattunk, levelet dobtunk a postaládákba, ismerősöket és idegeneket szólítottunk meg, betértünk az üzletekbe és felszólítottuk az eladókat, ragasszanak ki egy írást a boltok ajtajára, tegyék a hirdetésményt a kirakatba; voltunk az iskolákban és az óvodákban, templomokban és a zsinagógában, kimentünk a fűrészüzemhez és a szalámigyárba, jártunk a vágóhídon és a járványkórházban. A fogházhoz nem mentünk el, értelme sem lett volna, a temetőben viszont a rengeteg ismerős nem ért rá, éppen a feltámadáshoz gyakorolt.

Vasárnap 11-kor annyian voltak, mint talán soha annak előtte vagy az ezután következő századokban. Gubicza bácsi utat tört a tömegben, maga után egy becsomagolt négyzetes tárgyat vonszolt kizikocsin.

A híd korlátjára könnyedén szökkenett fel, hiába ült már hónapok óta tétlen a Temp II előtt, a negyven év révészkedés izmait örökre megedzette. Feladtuk neki "a tárgyat", melyről előzőleg gyorsan eltávolítottuk a csomagolóanyagot. A Temp II teljes egyediségében ragyogott a júniusi napfényben. Ekkor az öreg a feje fölé emelte, s mint a prágaiak a harmincéves háború előestéjén a császári hivatalnokokat, mint Mózes az aranyborjút, egyetlen mozdulattal a mélybe hajította.

Hatalmas csobbanás futott szét a beállott csendben. Mintha megroppant volna a világ is eresztékeiben, úgy szakadt fel a sóhaj a közönség kebeléből. Ki azért, mert irigyelte Gubicza bácsit, aki meg tudott szabadulni a hülyék ládájától, ki azért, mert soha a bűdös életben nem lesz neki Temp II-je, ki abból kifolyólag, hogy sajnálta a halakat, akik ezután a sok curájbágyétól, és honmentő szavalattól neuraszténiások lesznek.

Pedig az a nagy roppanás nem csupán a keblek műve volt. Hanem maga a híd is kétségbeesett. Nem bírta el Nagyszentpéter lakóinak terhelését.

Ez akkor derült ki, amikor megérkeztek a fővárosból a szilárdságtani mérnökök, akinek az volt a feladatuk, hogy Zsarnokeszku elvtárs útvonalának minden részletét, szegletét, közúti feltételeit megvizsgálják, biztosítsák a látogatás zavartalanságát. Egyből H. und H. Kotrocztótt vették elő.

Gondatlanságból eredő veszélyeztetéssel vádolták, gyors és fájdalmas tárgyalás után 22 évet kapott (hogy az ítélet tudományosan pártatlannak látsszék), a hidat lezárták a forgalom elől, Zsarnokeszku fő kormányos és párt előlülő nem látogatta meg a települést, amely ilyformán a nevezett huszonöt éves uralkodása alatt az egyetlen hazai településsé lett, ahová a tirány nem tette be a lábát.

Az öreget visszahívták és még hét évig szállította az utasokat a Fehérügy folyamán által, parttól-partyig, párttól függetlenül.

Mi, Góth-telepiek, a rendszer mellőzöttjei, hálából vásároltunk neki összedobott kis pénzünkből egy 59 centi átmérőjű Diamant tévét, amelyen végignézhetne, hogy veri kenterbe a szaracén és vend, bulgár vagy kubai versenymacákat Szuráli Bonáli.

Csak Gubicza bácsi halála után derült ki, hogy az indonéz eredetűnek vélt jégcsillag nem is volt Szukarno vagy Szuhartó tejtestvére, honfitársa. Szíjártó Marika néven itt született a Góth-telepen és a vén Kotrocztó Hubert törvénytelen leánya volt.

Dehogy miképp, az már végképp egy másik történet, amelyet vagy elmondunk, vagy örökre magunkba temetünk ...